

не розуміють, що роблять під час галюцинацій або марення. Такі зґвалтування з меншою ймовірністю залишаються прихованими, оскільки їх виконавці найчастіше затримуються і переслідуються за законом, оскільки через свою патологію вони не можуть швидко зникнути з місця події і залишити сліди [6, с. 64].

Проаналізувавши вищенаведене, можна констатувати, що зґвалтування є насильницьким примушенням до статевого акту в тій чи іншій формі (яка найбільше збуджує гвалтівника).

Щодо латентних зґвалтувань то вони стають такими через певні обставини при яких воно виникла (спільний відпочинок певних молодіжних компаній, розпиття великої кількості алкоголю і т.д.), певні особливості самих жертв (апатичні, легко піддаються впливу, інфантильні особистісні якості) чи побоювання розголошення, осуду.

Список використаних джерел

1. Словник іншомовних слів за ред. О. С. Мельничука. Київ: Головна редакція «Українська радянська енциклопедія»(УРЕ), 1977. 776 с.
2. Корчовий М. М. Кримінально-правове та кримінологічне поняття зґвалтування. Вісник Національної академії внутрішніх справ України. 1999. Вип. 1. С. 71-75.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 152.
4. Джужа О. М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством: монографія. Київ: Атіка, 2009. 240 с.
5. Барданова Е. В. Особенности выбора жертвы преступником. Практична психологія та соціальна робота: науково-практичний та освітньо-методичний журнал. 05/2010. № 5. С. 55-58.
6. Наваляна Я.Т. Поняття та види латентних зґвалтувань. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С.64-67.

Жернова М. Г., здобувачка вищої освіти 4 курс, група КПП-171

Науковий керівник – **Толкач А. М.**, ст. викладач

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУТНІСТЬ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Останнім часом організована злочинність у світі кардинально змінилась як за масштабами, так і за змістом. У своїй початковій формі у ХХ ст. організована злочинність була відповідником прихованого світу мафії, гангстерів і рекетирів.

Організована злочинність являє собою ту категорію, яка широко використовується в науковій спільноті, її активна діяльність не одноразово засуджувалась представниками державної влади, а серед простого населення вона звучить як найвища злочинна поведінка, що шкодить не лише державі, а окремо кожному індивіду. У багатьох джерелах зазначається, що злочинність зміцнює свої позиції та поширює свій вплив на ледь не всі галузі життя.

Варто зазначити, що у різноманітних друкованих кримінологічних виданнях організована злочинність отримує більше чи менше місця, за її якісними характеристиками на ряду з професійною злочинністю, а саме: у сфері економіки, корупції тощо. Слід також відмітити той факт, що організована злочинність не є окремим явищем, а є частиною

злочинності загалом. При цьому поняття організованої злочинності залишається дискусійним серед вчених.

Ефективність протидії організованій злочинності багато в чому залежить від теоретичного розроблення кримінологічного поняття «організована злочинність», яке, в свою чергу, має базуватися на чіткому розумінні сутності даного явища.

Безумовно, слушною є думка Я. Гілінського про те, що важливо не стільки формальне визначення організованої злочинності, скільки розуміння її природи, сутності [1, с.182].

Вважається, що існують два основних підходи до визначення наведеного вище поняття. Перший підхід відносить до організованої злочинності ті злочини, що вчиняються групами з певними організаційними ознаками, які оцінюються судовими органами [2, с.62]. Саме він є притаманним для України. Другий підхід полягає в тому, що у відповідних нормативних актах наводиться перелік злочинів, учинення яких зараховує винних до діяльності організованої злочинності, хоча він піддається критиці багатьма кримінологами. Підкреслюється, що організовані злочинці діють вельми рухливо, їх злочини постійно змінюються. Тому неможливо наперед передбачити вичерпний перелік усіх злочинних дій, які вони можуть вчинити. Часто в законодавстві країн поєднуються ці два підходи.

Досліджуючи у своїй праці організатора кримінального правопорушення, О.О. Кваша зазначає, що «організована злочинність – це форма групової злочинності, яку утворює діяльність злочинних організацій, що мають ієрархічну структуру, спеціально пристосовану для вчинення злочинів» [3, с. 9].

На нашу думку, такі висновки про сутність організованої злочинності є дещо спрощеними, вони не сприяють формуванню основ до відмежування різного виду злочинностей за змістовними, сутнісними особливостями, а вказують на організованість як більш технічно-управлінську складову, можливу щодо будь-якої групи з розподілом ролей.

У багатьох інших джерелах зазначається, що «організована злочинність не вписується в рамки групової» [4, с.238].

На думку В. Лунєєва, «організовану злочинність можна визначити як стійке об'єднання осіб, що організувалися для спільної злочинної діяльності з корисливою метою і для досягнення контролю (влади) в певній соціальній сфері або на певній території» [5, с. 27], підкреслюючи, що корислива спрямованість – це основа організованої злочинності у разі вчиненні будь-яких злочинів.

Важливим є визначення Ю. Адашкевич, яке трактується наступним чином: «Організована злочинність – це суспільно небезпечне соціальне явище, що характеризується тісним поєднанням кримінального світу з тіньовими економічними структурами і корупцією в органах влади і управління, що виявляє себе в діяльності злочинних спільнот, які контролюють джерела протиправних, а також окремих видів правомірних доходів на певних територіях або в певних сферах соціальної практики» [6, с. 117].

На національному рівні поняття організованої злочинності законодавчо не закріплено, тому різні науковці тлумачать його на власний розсуд. На нашу думку, вдале визначення цього поняття сформулював А. Закалюк. Організована злочинність – це багатозначний різнорівневий та складноструктурований феномен суспільного життя, який виник і розвивається в результаті прагнення частини членів суспільства змінити кримінальними способами його цивілізовану, передусім правову впорядкованість в інтересах збагачення й отримання завдяки цьому фактичної влади [11, с. 184].

О. Джужа визначає організовану злочинність як системно пов'язаний комплекс злочинів, учинених учасниками стійких, ієрархізованих, злочинних структур (груп, співтовариств, асоціацій), які підтримують один одного, узгоджуючи діяльність. Мета цих

угруповань – отримати максимальний прибуток від злочинного бізнесу на певній території або у певній сфері, що перебуває під їх контролем [12, с. 165].

Отже, висвітлюючи ознаки організованої злочинності та наводячи їх перелік, різні автори називають різну їх кількість і інтерпретують останні по-своєму. Багато дослідників вважають невід’ємними ознаками організованої злочинності такі: стійкий, постійний, плановий, конспіративний характер діяльності у вигляді злочинного промислу; наявність організаційно-управлінських і забезпечувальних структур, ієрархії керівництва, єдиних норм поведінки; створення системи планомірної нейтралізації усіх форм соціального контролю; застосування спеціальних методів розвідки і контррозвідки; наявність централізованих великих грошових фондів; тенденцію до постійного розширення сфер діяльності.

Тобто, підсумовуючи викладене вище та використовуючи описані істотні ознаки організованої злочинності, можна погодитись з прийнятим у науковій літературі розумінням останньої як історично обумовленого, негативного соціального явища, що являє собою ієрархічно побудовану структуру, яка спирається на створений злочинний капітал і корупцію, що мають на меті забезпечити власне функціонування і задоволення власних потреб за допомогою збільшення капіталу. Також варто констатувати, що поняття організованої злочинності досі залишається джерелом суперечок і розбіжностей і в світовій, і у вітчизняній кримінологічній літературі. З цим можна було б змиритися, якби науково-правова невизначеність негативно не позначалася на ефективності боротьби з цим явищем.

Список використаних джерел

1. Гишинский Я. И. Криминология. Курс лекций. СПб., 2002. 378 с.
2. Закалюк А. П. Організована злочинна діяльність: сутність та потреби нормативного визначення. Новий Кримінальний кодекс України: Питання застосування і вивчення: Матер. міжнар. наук.-практ. Конф. Х., 2002. С. 62 -65.
3. Кваша О.О. Організатор злочину (кримінально-правове та криминологічне дослідження): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. К.: Радянська школа, 1999. 18 с.
4. Криминологія: Загальна та Особлива частини: підруч. І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: Право, 2009. 288с.
5. Организованная преступность. Круглый стол. Ред. А. Долговой, С. Дьякова. М.: Юрид. лит., 1989. 326 с.
6. Организованная преступность. Под ред. А. И. Долговой, С. В. Дьякова. М.: Криминологическая ассоциация, 1993. 328 с.
7. Закалюк А. Курс сучасної української криминології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Ін Юре, 2007. 712 с.
8. Криминологія: навч. посіб. О. Джужа, В. Василевич, Ю. Іванов та ін. За заг. ред. О. Джужі. Київ: Прецедент, 2006. 208 с